

VNEUS Männistö Kaisa

30.11.2007

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Oikeus- ja sisäasioiden monivuotinen ohjelma Haagin ohjelman jälkeiselle ajalle

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys oikeus- ja sisäasioiden monivuotisesta ohjelmasta vv. 2010- 2014 Haagin ohjelman jälkeiselle ajalle. EU-ministerivaliokunta hyväksyi perusmuistion 30.11.2007 pidetyssä kokouksessaan.

EU-erityisasiantuntija Kaisa Männistö

LIITTEET 1 kpl

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, STM, TH, TM, VM, VNEUS

Aittoniemi Eeva, Kekomäki
Kalle, Männistö Kaisa

26.11.2007

Asia

EU/OSA; Oikeus- ja sisäasioiden monivuotinen ohjelma Haagin ohjelman jälkeiselle ajalle (2009-)

Kokous

Liitteet

Viite

EU-ministerivaliokunta 30.11.2007

EUTORI/Eurodoc nro: -

U-tunnus / E-tunnus: -

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Epäviralliset korkean tason neuvoa-antavat ryhmät (ns. Post-Haag-ryhmät) valmistelevat raporttia oikeus- ja sisäasioiden tulevista painopisteistä neuvostolle ja komissiolle Haagin ohjelman jälkeistä monivuotista ohjelmaa (2010–2014) koskevien neuvotteluiden pohjaksi. Ryhmien on tarkoitus antaa väliraportti keväällä 2008 ja lopullinen raportti 31.10.2008 mennessä. Ryhmät eivät tee virallisia päätöksiä, vaan työn päättymisen jälkeen komissio antaa tiedonannon tulevasta ohjelmasta vuoden 2008 loppuun mennessä.

Ryhmät raportoivat työstään jäsenmaille OSA-neuvoston kokousten yhteydessä.

Tässä muistiossa esitettyjen kantojen pohjalta on tarkoitus toimittaa Post-Haag-ryhmille kirjallisesti Suomen näkemyksiä kysymyksistä, jotka tulisi valmistelussa ottaa huomioon.

Asiakirjat:

-

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

-

Käsittelijä(t):

Sisäasiainministeriö / Antti Pelttari, Kalle Kekomäki, Johanna Puiro, Pauliina Eskola,
Jukka Savolainen, Jutta Gras, Tuomas Koljonen

Oikeusministeriö / Asko Välimaa, Marjut Jokela, Jaana Jääskeläinen, Katariina Jahkola,
Antti Leinonen, Eeva Aittoniemi

Ulkoasiainministeriö / Hilikka Nenonen

Työministeriö / Mervi Virtanen

Valtiovarainministeriö / Ismo Mäenpää

Suomen kanta/ohje:

Uudistussopimuksen voimaantulon myötä tehostuva neuvoston päätöksenteko ja perusoikeuksien vahvistaminen huomioitava uudessa kokonaisvaltaisessa ohjelmassa

Tampereen ohjelma ja Haagin ohjelma muodostavat jatkumon, joka on tarjonnut kymmeneksi vuodeksi kokonaisvaltaiset puitteet vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomiselle EU:ssa. Myös vuoden 2009 jälkeen tarvitaan kokonaisvaltainen monivuotinen ohjelma, joka on eri osa-alueiden suhteen tasapainoinen ja johdonmukainen kokonaisuus ja joka varmistaa kymmenen vuoden aikana tehdyn mittavan työn seurannan ja jatkuvan arvioinnin. Arvopohjaltaan kokonaisuuden tulee edelleen nojata ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja demokraattisten instituutioiden tukemiseen.

Sisällöllisesti uuden ohjelman suunnittelun tulee pohjautua Haagin ohjelman loppuun saattamiseen, ohjelman puitteissa tehtyjen päätösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon sekä annettujen säädösten tehokkuuden ja toimivuuden kattavaan arviointiin.

Haagin ohjelman arviointia koskevissa oikeus- ja sisäasiainneuvoston päätelmissä (syksy 2006) korostetaan uusien instrumenttien valmistelussa niiden tarpeellisuuden tarkastelua toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen kannalta sekä ehdotusten vaikutusten arviointia silmällä pitäen jäsenmaiden erilaiset oikeudelliset ja hallinnolliset järjestelmät. Tavoitteena tulee olla kokonaisvaltaisen arviointijärjestelmän kehittäminen. Näin voidaan lisätä unionin toiminnan vaikuttavuutta ottamalla käytännön kokemukset huomioon tulevassa päätöksenteossa. Arvioinnin kehittäminen tukee myös paremman sääntelyn tavoitteita ja lisää unionin toiminnan läpinäkyvyyttä. Suomi pitää myös tärkeänä nykyisenkaltaisen jäsenvaltioiden asiantuntemusta hyödyntävän Schengenin arviointimenettelyn säilyttämistä ja kehittämistä.

Uuden ohjelman valmistelun tulee tapahtua mahdollisimman avoimesti. Avoimella valmistelulla voidaan edistää yhteisymmärryksen löytymistä myöhemmin myös ohjelman täytäntöönpanossa. On tärkeää, että kaikki jäsenmaat voivat antaa panoksensa puheenjohtajuustiimien ja komission valmistelutyöhön ja että kaikkia jäsenmaita säännöllisesti informoidaan työn etenemisestä. Suomi pitää tärkeänä sitä, että kaikilla jäsenmailla on aito mahdollisuus vaikuttaa lopputulokseen, kun neuvosto aloittaa ohjelman käsittelemisen komission tiedonannon pohjalta.

Tulevan ohjelman tavoitteen asettelussa tulee ottaa huomioon EU:n uudistussopimuksen tarjoamat uudet mahdollisuudet, kuten neuvoston päätöksenteon tehostuminen, toimielinten rooli vahvistuminen ja nykyisten yhteisöasioiden (nk. I pilari) kanssa yhdenmukaiset lainsäädäntöinstrumentit. Ohjelman valmistelussa on huomioitava myös sopimukseen liitetty julistus, jonka mukaan toimielimet pyrkivät siihen, että viiden vuoden kuluessa uudistussopimuksen voimaantulosta mahdollisimman moni nykyisen III pilarin määräysten nojalla annettu säädös korvataan uudella.

Uudistussopimuksen voimaantulo vahvistaa unionin perusoikeusulottuvuutta. Perusoikeuskirjan määräykset muuttuvat sitoviksi. EU:n perusoikeusviraston toimivaltaa tulee laajentaa myös poliisi- ja rikosoikeudelliseen yhteistyöhön. Unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen on toteutettava.

Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka

Aktiivinen, kokonaisvaltainen ja johdonmukainen maahanmuuttopolitiikka kehitettävä ja toimeenpantava

EU:n on kehitettävä ja toimeenpantava edelleen tehokkaasti kokonaisvaltaista ja kattavaa maahanmuuttopolitiikkaa Eurooppa-neuvostossa (Tampere, Haag, Bryssel 12/2006) tehtyjen linjausten mukaisesti. Ihmis- ja perusoikeuksien sekä kansainväliseen suojeluun liittyvien näkökohtien parempaa huomioimista on korostettava läpileikkaavana tavoitteena.

EU:n tulisi myös työskennellä määrätietoisesti ja konkreettisesti muuttoliikkeen ja kehityksen yhteyksien paremman ymmärtämisen edistämiseksi ja politiikkojen johdonmukaisuuden lisäämiseksi EU:ssa ja globaalilla tasolla. EU:n sisäistä koordinaatiota tulisi pyrkiä parantamaan näissä kysymyksissä.

Unionin puitteissa on toimittava aktiivisesti EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän toteuttamiseksi ja nykyisen järjestelmän puutteiden korjaamiseksi, mm. parantamalla Dublin-järjestelmän toimivuutta. Eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän rakentamisessa tulisi pyrkiä mahdollisimman pitkälle menevään lainsäädännön harmonisointiin ja sen yhdenmukaiseen soveltamiseen. Lähtökohtana tulee olla Tampereen erityiskokouksessa 1999 sovitut linjaukset, erityisesti Geneven pakolaissopimuksen täysimääräinen ja kokonaisvaltainen soveltaminen, sekä muut keskeiset ihmisoikeussopimukset ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö.

EU:n yhteisiä paluuta ja palauttamista koskevia normeja tulee edelleen kehittää. Tavoitteena tulee olla yhteinen, tehokas ihmisarvoa kunnioittava ja oikeudenmukainen toiminta paluuta ja palauttamista koskevissa kysymyksissä. Käytännön yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tulee edelleen tiivistää paluuseen liittyvissä kysymyksissä.

Suomi osallistuu aktiivisesti kotouttamispolitiikan kehittämiseen EU:ssa ottaen erityisesti huomioon kotouttamispolitiikan ja työperäisen maahanmuuton edistämisen yhtymäkohdat. Korostettava yhdenvertaisuuden edistämisen sekä rasismien ja syrjinnän ehkäisyyn tähtäävien toimien keskeistä merkitystä EU:n maahanmuuttopolitiikan kokonaisuudessa.

Maahanmuuttovirtojen hallinnan parantamiseksi ja yhteisen maahanmuuttopolitiikan luomiseksi tulisi EU:ssa nostaa keskusteluun myös tavoitteet niiden kolmansien maiden kansalaisten kohtelusta, jotka saapuvat jäsenmaiin laittomasti ja jotka eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa, mutta joille jäsenvaltiot kuitenkin eri perusteilla antavat oleskeluoikeuden.

Schengen-yhteistyön toimivuus varmistettava

Schengen-alueen uuden tietojärjestelmän (SIS II) käyttöönotto ja sen toimivuuden varmistaminen tulee edelleenkin olemaan yksi lähivuosien keskeisimpiä tavoitteita.

Jäsenvaltioiden viranomaisten asiantuntemuksen hyödyntävä Schengenin arviointijärjestelmä on tärkeä säilyttää ja sitä tulee kehittää edelleen mm. mahdollistamalla yllätystarkastukset.

Schengen-alueeseen liittyviltä uusilta jäsenvaltioilta Suomi edellyttää tulevaisuudessakin Schengenin säännösten täyttämistä toimeenpanoa. Tämä voidaan tulevaisuudessakin varmistaa turvaamalla Schengenin säännösten toimeenpanoa arvioivien tarkastusryhmien toiminta.

Rajaturvallisuutta edelleen kehitettävä

Yhdennetyn rajaturvallisuusjärjestelmän kehittämistä tulee jatkaa. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota ulkorajojen valvonnan vahvistamiseen sekä luotettavan rajanylitysliikenteen sujuvuuden parantamiseen. Uusien teknologioiden hyödyntämisellä on näissä keskeinen rooli. Unionin yhteistyö tiivistyy neliportaisen rajaturvallisuusmallin kaikilla tasoilla. Frontexin toimintaa tulee entisestään kehittää, vaikka ulkorajavalvonnan päävastuun tuleekin säilyä jäsenvaltioilla.

Ulkorajojen valvonnan kehittämisessä tulee pitää kiinni rajavalvonnan erityisluonteesta sekä erityisammattitaidon vaatimuksesta. Suomen näkemyksen mukaan EU:n yhdennetyn ulkorajojen valvontajärjestelmän on perustuttava EU:n jäsenvaltioiden rajavalvonnan kansallisen vastuun ensisijaisuuteen sekä tähän pohjautuvaan jäsenvaltioiden yhteisvastuuseen jota toteutetaan ensisijaisesti Frontexin koordinoimien yhteisten operaatioiden kautta.

Yhteinen viisumipolitiikka luotava

Euroopan unionissa on varmistuttava yhteisen viisumipolitiikan luomisesta. Yhteinen viisumipolitiikka on yksi keskeinen tekijä maahanmuuttovirtojen hallinnan kokonaisuutta, jolla helpotetaan ihmisten liikkumista sekä rajat ylittävää matkustamista ja torjutaan laitonta maahanmuuttoa.

Meneillään olevat mittavat uudistukset niin lainsäädännön kuin tietojärjestelmänkin osalta edellyttävät, että lähivuosina keskitytään niiden kunnolliseen ja kattavaan täytäntöönpanoon.

Uhrien tunnistaminen ja suojele keskeistä ihmiskaupassa

EU:n ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman kattavaan toimeenpanoon ja säännölliseen arviointiin on kiinnitettävä tulevaisuudessakin erityistä huomiota. Toimintasuunnitelma tulee säännöllisesti päivittää ja laajentaa komission ehdotusten pohjalta.

Suomi pitää tärkeänä, että toimintaohjelman päivityksissä kiinnitetään huomiota ihmiskauppailmiöön kokonaisuudessaan. Toimintaohjelman uusiin toimiin on saatava mahdollisimman konkreettisia ja käytännönläheisiä toimia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää toimenpiteisiin, joilla parannetaan uhrien tunnistamista aina lähtömaista kohdemaihin saakka ja edistetään uhrien suojelua ja tukitoimenpiteitä.

Uudistussopimuksen tarjoamat mahdollisuudet, erityisesti uusi oikeusperusta, EU:n ihmiskaupan vastaisen työn kehittämisessä tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi.

* * *

Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden ja rikosoikeuden alalla*Vastavuoroinen tunnustaminen myös jatkossa oikeudellisen yhteistyön kulmakivi*

Vastavuoroinen tunnustaminen tulee jatkossakin olla oikeudellisen yhteistyön kulmakivi. Jäsenvaltioiden välisen luottamuksen lisääminen tulee olla yhteistyön keskeisiä tavoitteita myös tulevaisuudessa. Luottamusta tulisi lisätä erityisesti perusoikeuksien vähimmäissuojan turvaavilla yhteisillä säännöksillä.

Vastavuoroinen tunnustamisen instrumenteista on sekä rikosoikeuden että siviiliprosessioikeuden alueella muodostunut laaja instrumenttikokoelma, jota tulisi arvioida kokonaisuutena. Tavoitteena tulisi olla sääntelyn yksinkertaistaminen esimerkiksi yhdenmukaistamalla olemassa oleviin säädöksiin kirjattuja menettelyjä ja yhdistämällä hajanaista lainsäädäntöä. Joustavampi, yksinkertaisempi ja yleisluontoisempi sääntely edesauttaisi myös sitä, että oikeusviranomaiset todella soveltavat hyväksyttyjen instrumenttien perusteella säädettyä lainsäädäntöä. Viranomaisyhteistyössä on keskityttävä menettelyn nopeuttamiseen ja rajat ylittävien rikosten selvittämisen kannalta lisäarvoa tuottavaan sääntelyyn.

Rajat ylittävän rikollisuuden uudet muodot, jotka usein liittyvät uuteen teknologiaan ja tietoverkkorikollisuuteen, korostavat entisestään tarvetta tiiviiseen yhteistyöhön sekä jäsenmaiden välillä että globaalisti. Tavoitteena rikosoikeudellisessa yhteistyössä tulee olla rikollisten kiinnijäämisriskin lisääminen ja rikollisuuden ehkäisy. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lasten suojeluun.

Vastavuoroinen tunnustamisen ei tulisi edellyttää rikosoikeudellisten järjestelmien harmonisointia muutoin kuin poikkeuksellisesti, lähinnä rajat ylittävien vakavien rikosten osalta. Suomen näkemyksen mukaan aineellisen rikosoikeuden yhdenmukaistamisen tulee ensisijaisesti liittyä rajat ylittävään ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Rangaistustason määrittelyssä ja porrastamisessa tulee kunnioittaa jäsenmaiden rangaistusjärjestelmien sisäistä johdonmukaisuutta. Oikeus- ja sisäasiainneuvoston tulee olla yleisesti neuvostossa vastuussa rikostunnusmerkistöjen ja rangaistusseuraamusten määrittelystä myös muiden alojen instrumentteihin kuuluvien rikosoikeudellisten säännösten osalta.

Rikosprosessuaalisia vähimmäisvaatimuksia kehitettävä

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vähimmäisvaatimusten aikaansaaminen olisi yksi tapa lisätä jäsenvaltioiden välistä luottamusta ja vahvistaa yksilön asemaa erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa. Suomen näkemyksen mukaan oikeusturvatakeita kehitettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota myös rikoksen uhrin asemaan sekä asianomistajien oikeuksien toteutumiseen. Suomi pitää valitettavana sitä, että näihin oikeusturvan ja keskinäisen luottamuksen kannalta keskeisiin kysymyksiin ei ole löydetty EU:ssa ratkaisua. Työtä on jatkettava uuden ohjelman puitteissa.

Siviilioikeudellisessa yhteistyössä huomio kansainväliseen ulottuvuuteen

Siviilioikeudellisen yhteistyön alalla sääntelytarve on usein lähtökohtaisesti maailmanlaajuisia. EU:n ja jäsenvaltioiden tulee toimia aktiivisesti maailmanlaajuisen sääntelyn ja sen toimivuuden kehittämiseksi erityisesti Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin puitteissa. Tavoitteena tulee olla, että yhteisesti neuvotellut kansainvälisoikeudelliset instrumentit pannaan ripeästi täytäntöön koko unionin alueella.

Kansainvälisten järjestelyjen kanssa päällekkäistä yhteisösääntelyä tulee välttää. Yhteisösääntely siviilioikeudellisen yhteistyön alalla on perusteltua lähinnä silloin, kun se tuo lisäarvoa suhteessa laajempiin järjestelyihin, esimerkiksi silloin, kun yhteisöllisessä yhteistyössä on mahdollista mennä pidemmälle kuin kansainvälisellä tasolla tai silloin, kun kansainvälisellä tasolla ei kyetä saavuttamaan yhteisymmärrystä. On pyrittävä siihen, että eri yhteisösäädökset muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden sekä keskenään että suhteessa laajempiin kansainvälisiin järjestelyihin.

Perheoikeuden alalla on huomioitava eri jäsenmaiden oikeusjärjestelmien ja –kulttuurien erot.

* * *

Poliisiyhteistyö ja turvallisuuden vahvistaminen

Operatiivista yhteistyötä ja tietojen saatavuusperiaatetta tehostettava

Prümin sopimuksessa määritelty operatiivinen yhteistyö on pantava jäsenmaissa tehokkaasti täytäntöön kansallisesti sekä osana EU:n oikeusjärjestystä. Moniviranomaisyhteistyön hyödyt operatiiviselle toiminnalle on huomioitava.

EU:n jäsenmaiden lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä on parannettava pyrkimällä toteuttamaan, oikeusvaltioperiaatteet huomioiden, mahdollisimman kattavasti Haagin ohjelman mukainen tietojen saatavuusperiaate. Ensisijainen keino tähän on unionin nykyisten tietojärjestelmien yhteiskäytön lisääminen ja tehostaminen sekä jo hyväksyttyjen instrumenttien täysimääräinen täytäntöönpano (esim. ns. Ruotsin aloite).

Kehitettävien tietojärjestelmien tulee olla periaatteiltaan toimivia. Yhteensopivuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Suomi tukee ensi sijassa keskitettyjen tietojärjestelmien kehittämistä hajautettujen järjestelmien sijaan, sekä uusien toimintojen sijoittamista olemassa oleviin tietojärjestelmiin. Kehittämisessä on otettava jatkossakin huomioon sekä unionin että kansallisen tietosuojalainsäädännön vaatimukset. Tietosuojan toteutuminen on varmistettava käytännön arviointien kautta.

Europolin toimintaedellytykset on varmistettava. On löydettävä keinoja varmistaa, että jäsenvaltiot toimittavat Europolille kattavasti tietoja sen toimialaan kuuluvissa asioissa.

Eurojustia tulee kehittää sen toiminnasta saatujen käytännön kokemusten perusteella. Tulisi pyrkiä siihen, että Eurojustin kansallisilla jäsenillä olisi toimivaltuuksien suhteen yhteinen vähimmäistaso. Yhteistyötä erityisesti Eurojustin, Euroopan oikeudellisen verkoston ja Europolin välillä olisi tarpeen helpottaa ja tehostaa. Suomen näkemyksen mukaan Eurojustin tulee jatkossakin ennen muuta tukea jäsenvaltioiden kansallisia viranomaisia rikostutkinnan ja syytetoimien koordinoimiseksi sekä viranomaisten välisen yhteistyön ja tietojenvaihdon edistämiseksi rajat ylittävän rikollisuuden vastaisessa toiminnassa. Tulee varmistaa, että jäsenvaltiot toimittavat systemaattisesti Eurojustille

relevanttia, sen toimialaan liittyvää tietoa. Sitä vastoin Suomi ei näe tarvetta sille, että Eurojustia kehitettäisiin ylikansallisen syyttäväviranomaisen suuntaan.

Terrorismin torjuntaa entisestään vahvistettava

Terrorismin torjuntaan tulee ottaa laaja näkökulma ja siihen on varauduttava myös muutoin kuin poliisi- ja rikosoikeudellisia instrumentteja kehittämällä (esim. pelastuspalvelu). Huomiota on kiinnitettävä myös uudenlaisiin terrorismin muotoihin.

Jäsenvaltioiden on laitettava täytäntöön jo sovitut instrumentit ja strategiat, ja niiden tehokas täytäntöönpano on varmistettava arvioinneilla.

Terrorismin torjunnassa on tärkeää pitää rikosoikeudelliset instrumentit ajan tasalla ja näin varmistaa toimivaltaisen viranomaisten yhteistyö. Yhteinen sitoutuminen ihmisoikeuksien kunnioittamiseen on keskeinen lähtökohta terrorismin vastaista lainsäädäntöä kehitettäessä.

Lähtökohtaisesti terroristi-iskujen yhteydessä aktivoitavaa CCA-mekanismia on edelleen kehitettävä, jotta varmistettaisiin jäsenvaltioiden välinen sekä niiden ja EU:n toimielinten välinen tehokas tietojenvaihto ja koordinointi kriisitilanteissa.

* * *

Pelastuspalveluyhteistyötä kehitettävä

Pelastuspalveluyhteistyötä on jatkossakin kehitettävä siten, että ensisijainen vastuu sen järjestämisestä on jokaisella jäsenvaltiolla. EU:n yhteisen toiminnan tällä alalla tulee olla vain täydentävää.

Yhteistyövalmiuksia suuronnettomuuksien varalta tulisi kehittää paitsi EU:n myös keskeisten kansainvälisten yhteisöjen koordinoiman toiminnan puitteissa. Yhteistyöjärjestelyjen toimivuuteen naapurimaiden kanssa tulee edelleen kiinnittää huomiota.

Tulevaisuudessa tulee tehostaa Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismia kautta koordinoitavaa pelastustoimintaa. Euroopan unionin ja YK:n pelastustoiminnan koordinaation tärkeyttä tulee jatkossakin korostaa päällekkäisten toimenpiteiden välttämiseksi.

* * *

OSA-toiminnan rahoitus turvattava

Komissio on juuri käynnistänyt rahoituskehysten 2007–2013 välitarkastelun joulukuun 2005 Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti. Myös tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota keskeisen prioriteettisektorin eli oikeus- ja sisäasioiden rahoituksen turvaamiseen vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen rakentamisessa.

* * *

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue merkittävä tekijä myös unionin ulkosuhteissa

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue on yhä voimakkaammin esillä unionin ulkosuhteissa. Maahanmuutto- ja turvapaikkakysymyksissä yhteistyö on tärkeää sekä lähtö- että kauttakulkumaiden kanssa. Tätä yhteistyötä tukee yhteinen viisumipolitiikka sekä viisumivapaus- ja viisumijousto- ja takaisinottosopimukset. OSA-asioiden rooli on korostunut erityisesti naapuruuspolitiikka (ENP)-, Afrikka- ja Venäjä-suhteissa.

EU-Venäjä -suhteissa on huolehdittava siitä, että EU:n ja Venäjän yhteisen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen tiekartan sekä Suomen puheenjohtajakaudella hyväksytyn toiminta-asiakirjan pohjalta käynnistettyjä ja suunniteltuja toimia toteutetaan ja OSA-yhteistyötä kehitetään.

Kahdenvälisen ja alueellisen viranomaisyhteistyön sujuvuus jäsenmaiden sisäasiainhallinnon viranomaisten sekä vastaavia tehtäviä Venäjällä hoitavien viranomaisten välillä tulee pitää tulevaisuudessakin keskeisesti esillä.

EU:n ulkosuhteissa on aiempaa johdonmukaisemmin otettava huomioon myös yhteistyön siviili- ja rikosoikeudellinen ulottuvuus. Siltä osin kuin EU:lla on ulkosuhdetoimivaltaa ja siten oikeus tehdä tai liittyä kansainvälisiin sopimuksiin, tulisi pyrkiä suosimaan monenvälisiä ja näin laajasti vaikuttavia sopimusjärjestelyjä. Tässä tarkoituksessa EU:n tulee toimia aktiivisesti siviilioikeudellisen yhteistyön alan kansainvälisissä järjestöissä. Myös kahdenvälisissä neuvotteluissa unionin ulkopuolisten valtioiden, erityisesti Venäjän, kanssa EU:n tulee myötävaikuttaa siihen, että nämä liittyvät vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen kannalta keskeisiin kansainvälisiin sopimusjärjestelyihin.

Pääasiallinen sisältö:

Tampereen ohjelmaa (1999–2004) seurannut Haagin ohjelma (2004–2009) vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueen kehittämistä koskevaksi monivuotiseksi ohjelmaksi päättyy vuonna 2009. Komission vuoden 2008 työohjelmaan (KOM2007/640 final) on kirjattu aikomus antaa tiedonanto seuraavasta monivuotisesta työohjelmasta. Keväällä 2007 käynnistynyttä epävirallista valmistelutyötä kutsutaan Post-Haag-valmisteluksi.

Ministerit Holmlund, Brax ja Thors lähettivät puheenjohtajamaa Portugalin sisä- ja oikeusministereille heinäkuussa 2007 kirjeen, jossa esitettiin vakava huoli käynnistyneen Post-Haag-prosessin epätasapainosta eli siitä, että oikeusasiat jäivät täysin käynnistyneen valmisteluprosessin ulkopuolelle ja että yli puolet EU-maista oli suljettu valmistelun ulkopuolelle. Samoin kiinnitettiin huomiota siihen, että Haagin ohjelman jälkeisen ajan valmistelun keskeisenä lähtökohtana tulisi olla käynnissä olevan ohjelman arviointityö, jota komissio on vasta käynnistämässä.

Sisä- ja oikeusministerien ns. Post-Haag-ryhmät

Keväällä 2007 perustettiin epävirallinen korkean tason neuvoa-antava ryhmä ("The Future Group") valmistelevaan sisäasioista raporttia neuvostolle ja komissiolle Haagin jälkeistä monivuotista ohjelmaa koskevien neuvotteluiden pohjaksi. Muodollisesti ehdotuksen tekee komissio. Ryhmän perustamisesta keskusteltiin Saksan ehdotuksesta

tammikuun epävirallisessa ministerikokouksessa ja helmikuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa. Ryhmän ensimmäinen kokous pidettiin toukokuussa 2007.

Syksyllä 2007 perustettiin vastaavanlainen ministeritason valmisteluryhmä tulevan ohjelman valmistelemiseksi oikeusasioden osalta. Asiaa käsiteltiin syyskuun oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksen yhteydessä oikeusministereiden lounaalla. Ryhmän perustaminen hyväksyttiin. Jäsenmaat pitivät hyvänä sitä, että uutta ohjelmaa valmistellaan sekä sisä- että oikeusasioden osalta. Monet jäsenmaat korostivat, että ryhmän työn tulee olla mahdollisimman avointa ja kaikkia jäsenmaita on informoitava säännöllisesti.

Sisä- ja oikeusasioita valmistelevien ryhmien kokoonpanot vastaavat pitkälti toisiaan. Molempiin kuuluvat tämän hetkisen ja tulevan ”puheenjohtajuustrion” ministerit (Saksa, Portugali, Slovenia, Ranska, Tšekin tasavalta ja Ruotsi) sekä oikeus- ja sisäasioiden komissaari Franco Frattini. Molemmissa ryhmissä on tarkkailija neuvoston sihteeristöstä ja myös Euroopan parlamentti osallistuu työhön. Puheenjohtajana toimii aina sen hetkisen puheenjohtajamaan ministeri ja komissaari Frattini. Sisäasioiden ryhmässä on jäsenenä myös yksi seuraavan puheenjohtajuustrion (Espanja, Belgia ja Unkari) edustaja ja tarkkailijana yksi common law -jäsenmaiden edustaja. Ministeriryhmät kokoontuvat kerran tai kaksi kertaa puheenjohtajakaudessa. Ryhmät pitävät mahdollisesti jossain vaiheessa myös yhteiskokouksen. Ryhmien työtä valmistellaan virkamiestasolla (ns. sherpa-kokoukset). Sihteeristönä toimii komission oikeus- ja sisäasioiden pääosasto, jota tukee puheenjohtajamaa.

Post-Haag-ryhmiä perustettaessa on sovittu, että ne informoivat säännöllisesti kaikkia jäsenmaita. Jäsenmaita onkin informoitu syksyn kuluessa oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokousten yhteydessä epävirallisilla lounailla ja illallisilla. Aihe tulee mahdollisesti olemaan esillä myös epävirallisissa ministerikokouksissa tulevilla puheenjohtajuuskausilla. Kaikilla jäsenmailla on myös mahdollisuus toimittaa ryhmillä omia kirjallisia kontribuutioita.

Valmistelutyön aikataulu

Post Haag-työn tavoitteena on valmistella raportti oikeus- ja sisäasioiden tulevista painopisteistä neuvostolle ja komissiolle Haagin jälkeistä monivuotista ohjelmaa koskevien neuvotteluiden pohjaksi. Raportin laatimista pohjustetaan eri teemoista käydyillä keskusteluilla, joita varten ryhmien puheenjohtajat yhteistyössä muiden jäsenten kanssa laativat tausta-asiakirjoja. Väliraportin on tarkoitus valmistua ensi keväänä Slovenian puheenjohtajuuskaudella ja lopullinen raportti on tarkoitus antaa Ranskan puheenjohtajuuskaudella 31.10.2008 mennessä. Ryhmät eivät tee virallisia päätöksiä, vaan työn päättymisen jälkeen komissio antaa tiedonannon tulevasta ohjelmasta vuoden loppuun mennessä. Neuvosto käsittelee asiaa komission tiedonannon pohjalta todennäköisesti vuoden 2009 puolella ja ohjelma hyväksytään Eurooppa-neuvostossa.

Kansallinen käsittely:

Jaosto 6 / maahanmuutto ja turvapaikka -alajaosto 26.11.2007

Jaosto 6 / poliisi- ja rikosasioiden alajaosto 13.11.2007

Eduskuntakäsittely:

Eduskuntaa on informoitu Haagin jälkeisen monivuotisen ohjelman valmisteluiden käynnistymisestä osana 12.–13.6.2007 sekä 18.9.2007 pidettyjen OSA-neuvoston kokousten valmisteluja.

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

-

Taloudelliset vaikutukset:

-

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, STM, TH, TM, VM, VNEUS
